

Sygn. akt III USKP 92/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania E. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 grudnia 2021 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 maja 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2018 r., VIII U (...), Sąd Okręgowy w W., VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie E. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w W. z dnia 25 czerwca 2018 r., którą odmówiono wnioskodawcy przyznania emerytury. Rozstrzygnięcie to Sąd

Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych: Wnioskodawca, urodzony 7 marca 1947 r., w dniu 4 maja 2018 r. złożył wniosek o emeryturę. Zaskarżoną decyzją ZUS odmówił mu prawa do emerytury, gdyż nie spełnia on wszystkich wymagań z art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm.; dalej jako ustawa o emeryturach i rentach z FUS). Organ rentowy przyjął za udowodniony łączny staż pracy wynoszący 10 lat, 6 miesięcy i 24 dni. Do tego stażu nie zaliczył ubezpieczonemu okresów od 1 lipca 1977 r. do 30 września 1998 r. oraz od 1 stycznia 2000 r. do 30 września 2002 r., gdyż zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do renty pobieranej z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Ponadto nie zaliczono wnioskodawcy okresu od 10 grudnia 1972 r. do 30 kwietnia 1988 r. jako okresu pracy w ramach umowy zlecenia w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w W.. Od 1 lipca 1977 r. do 30 września 1998 r. oraz od 1 stycznia 2000 r. do 30 września 2002 r. wnioskodawca opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Decyzją z dnia 6 września 2002 r. przyznano ubezpieczonemu na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 266 ze zm.) prawo do rolniczej renty inwalidzkiej, uwzględniając okres pracy poza rolnictwem od 10 lipca 1966 r. do 2 grudnia 1972 r. oraz od 1 września 1998 r. do 31 grudnia 1999 r. Na przełomie lat 70-tych i 80-tych ubezpieczony podjął pracę na podstawie umowy zlecenia w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w W.. Własnym ciągnikiem z przyczepą odbierał mleko od producentów z okolicznych wsi i zawoził je do mleczarni. Pracę kończył zazwyczaj o godz. 12:00 zimą, natomiast latem wcześniej. Wynagrodzenie z tytułu tej umowy uzależnione było od ilości dostarczonych do mleczarni litrów mleka pomnożonych przez stawkę za litr. Brak jest danych, jakie obowiązywały wówczas stawki. Nie zachowały się żadne dokumenty potwierdzające zatrudnienie wnioskodawcy i wysokość wynagrodzenia. Ubezpieczony był uprawniony do świadczeń leczniczych z tytułu tego zatrudnienia. Pierwsza pieczęć w legitymacji ubezpieczeniowej datowana jest na 11 lutego 1977 r. a ostatnia na 9 kwietnia 1986 r. W legitymacji ubezpieczeniowej dla członków rodziny zostało poświadczono, że wnioskodawca z

rodziną był uprawniony do świadczeń leczniczych od 27 listopada 1978 r. Ostatnia pieczęć opiewa na 31 października 1985 r.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd przytoczył treść art. 28 i art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz wywiódł, że sporna była ocena, czy organ rentowy prawidłowo obliczył staż pracy wnioskodawcy, a przede wszystkim okres zatrudnienia na podstawie zlecenia w charakterze wozaka w Spółdzielni Mleczarskiej w W.. Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadków i ubezpieczonego w części dotyczącej tego zatrudnienia i zakresu obowiązków. Co do okresów od 1 lipca 1977 r. do 30 września 1998 r. oraz od 1 stycznia 2000 r. do 30 września 2002 r. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że zostały one zaliczone do przebiegu zatrudnienia uwzględnianego przy nabyciu prawa do inwalidzkiej renty rolniczej, pobieranej przez wnioskodawcę od 2002 r. Sąd zważył, że z wykładni językowej art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynika wprost, iż takie okresy nie mogą zostać zaliczone do okresów składkowych i nieskładkowych, od których uzależnione jest prawo do emerytury. Sąd Okręgowy odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2007 r., II UK 164/06, według którego dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia danego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie. W związku z tym ZUS - zdaniem Sądu Okręgowego - prawidłowo odmówił ubezpieczonemu zaliczenia okresów od 1 lipca 1977 r. do 30 września 1998 r. oraz od 1 stycznia 2000 r. do 30 września 2002 r. do okresów składkowych i nieskładkowych, od których uzależnione jest prawo do emerytury.

W odniesieniu do zaliczenia do stażu pracy okresu zatrudnienia na podstawie zlecenia od 10 grudnia 1972 r. do 30 kwietnia 1988 r. w Zakładzie Mleczarskim w W., Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony nie przedstawił wystarczających dowodów na poparcie swoich twierdzeń. Z przedłożonych legitymacji ubezpieczeniowych nie wynika wymiar czasu pracy ani wysokość miesięcznego wynagrodzenia czy wykaz przepracowanych godzin. Brak również informacji, czy ubezpieczony w tym okresie był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego oraz czy były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne.

Informacje zawarte w legitymacji odnoszą się jedynie do okresów, w jakich ubezpieczony był uprawniony do korzystania ze świadczeń leczniczych.

Na marginesie Sąd Okręgowy dodał, że uznanie udowodnienia okresu zatrudnienia w Zakładzie Mleczarskim w W. zgodnie z twierdzeniami ubezpieczonego i tak nie mogło prowadzić do zaliczenia okresu od 1 lipca 1977 r. do 30 kwietnia 1988 r., gdyż pokrywa się on z okresem, w którym wnioskodawca opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników, uwzględnionego do obliczenia rolniczej renty inwalidzkiej. W efekcie do stażu pracy wnioskodawcy mogłyby zostać zaliczone jedynie 4 lata, 6 m-cy i 21 dni, w związku z czym nadal nie zostałoby spełnione wymaganie z art. 28 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS posiadania 20-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Z powołanych przepisów wynika zaś obowiązek kumulatywnego spełnienia wszystkich przesłanek. Nielegitymowanie się 20-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 28 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, oznacza więc niespełnienie wszystkich warunków koniecznych do przyznania prawa do emerytury.

Wyrokiem z dnia 23 maja 2019 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...]. oddalił apelację wnioskodawcy. Sąd drugiej instancji uznał, że Sąd Okręgowy przeprowadził dokładne i prawidłowe postępowanie dowodowe oraz dokonał logicznego i trafnego wyводу co do niespełnienia przez wnioskodawcę ustawowych warunków prawa do emerytury na podstawie art. 28 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przepis ten wymaga udowodnienia co najmniej 20-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, który na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS może być uzupełniony, ale tylko o okresy niezaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty według przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników (art. 10 ust. 3 tej ustawy). Sąd Apelacyjny stwierdził, że wnioskodawca ma przyznaną rentę rolniczą wypadkową na stałe oraz że do ustalenia jej wysokości uwzględnione zostały okresy zatrudnienia poza rolnictwem od 10 lipca 1966 r. do 2 grudnia 1972 r. oraz od 1 września 1998 r. 31 grudnia 1999 r., a także okresy pracy we własnym gospodarstwie rolnym i opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników od 1 lipca 1977 r. do 30 września 1998 r. oraz od 1 stycznia 2000 r. do 30 września 2002 r. W sumie ZUS uznał za udowodniony okres składkowy i

nieskładkowy w wymiarze 10 lat, 6 miesięcy i 24 dni. Wnioskodawca domaga się doliczenia do tego stażu okresu od 10 grudnia 1972 r. do 30 kwietnia 1988 r. zatrudnienia jako wozak na podstawie zlecenia. Na nim spoczywał więc ciężar udowodnienia tego zatrudnienia. Zdaniem Sądu drugiej instancji zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do stażu ubezpieczeniowego na podstawie zeznań świadków lub przesłuchania wnioskodawcy jest dopuszczalne tylko w przypadkach niebudzących żadnych wątpliwości. W spornym okresie obowiązywała ustawa z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 65, poz. 333 ze zm.), która obejmowała osoby wykonujące odpłatnie pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia zawartej na okres co najmniej 15 dni lub krótszych niż 15 dni, jeżeli łączny ich okres wynosił co najmniej 15 dni. W sprawie brak jest pewnych dowodów, że takie umowy były zawarte oraz czy spełniały te warunki. Nawet, gdyby uznać, że wnioskodawca w tym okresie był faktycznie zatrudniony w oparciu o umowę zlecenia, to z tego okresu trzeba by wyłączyć czas, kiedy pracował w gospodarstwie rolnym i opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników, to jest okres od 1 lipca 1977 r. Pozostały okres liczący zaledwie 5 lat, nie byłby wystarczający dla spełnienia przesłanki stażowej z art. 28 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nie mogła również budzić wątpliwości zasadność niezaliczenia wnioskodawcy do stażu składkowego okresów, które zostały już zaliczone do ustalenia wysokości świadczenia rolniczego, co przesądza wprost art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Okresy te nie mogą bowiem być uwzględniane podwójnie, tzn. do ustalania prawa do świadczeń rolniczych, jak i świadczeń pracowniczych i pochodnych. Wnioskodawca pobiera rolniczą rentę wypadkową a do nabycia prawa do tego świadczenia wymagany jest jakikolwiek okres podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu obejmujący dzień wypadku (art. 21 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, a mianowicie: a) art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i w związku z art. 21 ust. 1 i 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników,

przez uznanie, że okres pracy wnioskodawcy w rolnictwie i opłacania z tego tytułu składek od 1 lipca 1977 r. do 30 września 1998 r. i od dnia 1 stycznia 2000 r. do 30 września 2002 r., nie może zostać uwzględniony przy ustalaniu prawa do emerytury na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, bowiem wcześniej te okresy zostały zaliczone przy obliczaniu wysokości renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym powstałej wskutek wypadku przy pracy rolniczej, gdy tymczasem tylko jeden dzień - dzień wypadku, to jest 18 lutego 2002 r. - powinien zostać pominięty na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS; b) art. 21 ust. 4 w związku z art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez przyjęcie, że przy ustalaniu prawa wnioskodawcy do renty inwalidzkiej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym powstałej wskutek wypadku przy pracy rolniczej, wlicza się wszystkie lata pracy w gospodarstwie rolnym i opłacania składki na ubezpieczenie rolnicze, gdy tymczasem potrzebne było, aby wnioskodawca posiadał jakikolwiek okres ubezpieczenia emerytalno-rentowego, który obejmował dzień wypadku. Skarżący podniósł też zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, to jest: a) art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez brak wskazania w uzasadnieniu bezpośrednio, a choćby pośrednio, dlaczego okres zatrudnienia wnioskodawcy w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w W. w związku z ustawą z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, nie mógł zostać zaliczony do stażu pracy wnioskodawcy, mając na uwadze art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 pkt 1 tej ustawy oraz wydanie wnioskodawcy książeczki ubezpieczeniowej oraz dlaczego umowa zlecenia wnioskodawcy z Okręgową Spółdzielnią Mleczarską wykonywana przed dniem 1 stycznia 1976 r. nie odpowiada warunkom ubezpieczenia określonym w art. 6 ust. 1 pkt 13 lit.b tej ustawy, także w okresie przed jej wejściem w życie.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej wnioskodawca podniósł w szczególności, że art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie odnosi się do okresów, od których zależało wyliczenie wysokości rolniczej renty wypadkowej. Zaliczenie zaś tych okresów do ustalenia wysokości rolniczej renty wypadkowej, nie wyklucza uwzględnienia ich przy ustalaniu prawa do emerytury. Przy ustaleniu prawa do

rolniczej renty wypadkowej uwzględniono nadto tylko jeden dzień, czyli dzień, w którym doszło do wypadku przy pracy rolniczej, a nie cały okres prowadzenia gospodarstwa rolnego czy też ubezpieczenia społecznego rolników, za który opłacono składki.

Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania, ewentualnie o orzeczenie co do istoty sprawy przez przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy jest uzasadniona.

Zasadniczy zarzut skargi kasacyjnej dotyczy naruszenia art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz w związku z art. 21 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez niezaliczenie wnioskodawcy okresów pracy rolniczej przy nabywaniu uprawnień do emerytury z systemu powszechnego, gdyż okresy te zostały uwzględnione przy obliczaniu wysokości renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym powstałej wskutek wypadku przy pracy rolniczej. Zgodnie z art. 28 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS mężczyźnie urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r., który nie osiągnął okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego 25 lat, przysługuje emerytura, jeżeli (między innymi) legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym co najmniej 20 lat. Przepis art. 10 ust. 1 tej ustawy stanowi natomiast, że - jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ubezpieczonego są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury - w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tych okresów, uwzględnia się również okresy wymienione w punktach 1-3 tego artykułu, to jest okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono składki oraz okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego przed dniem 1 lipca 1977 r. lub pracy w takim gospodarstwie przed dniem 1 stycznia 1983 r. (w obu przypadkach po ukończeniu 16. roku życia), traktując je jak okresy składkowe (dalej łącznie jako "okresy rolnicze"). Wskazany przepis - zgodnie z jego dyspozycją - ma

również zastosowanie przy obliczaniu wysokości emerytury. Jednocześnie w ust. 3 tego artykułu zastrzeżono, że wymienionych okresów nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zastosowanie art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie jest więc możliwe, jeżeli okresy rolnicze zostały uprzednio zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury rolniczej lub renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy (art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Wyłączenie wynikające z art. 10 ust. 3 tej ustawy należy interpretować w sposób ścisły, co oznacza, że przepis ten nie dotyczy uwzględnienia okresów rolniczych przy obliczaniu wysokości (wymiarze) świadczenia na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników (na przykład rolniczej renty wypadkowej). Okresy rolnicze wymienione w art. 10 ust. 1 pkt 1-3 uwzględnia się więc przy ustalaniu prawa do emerytury powszechnej w systemie zdefiniowanego świadczenia, jeżeli posłużyły do obliczenia wysokości świadczeń rolniczych, ale nie zostały zaliczone do okresów, od których zależy ustalenie prawa do emerytury lub renty rolniczej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 listopada 2009 r., I UK 168/09, LEX nr 570124; z dnia 5 czerwca 2013 r., III UK 78/12, LEX nr 1555708; z dnia 12 grudnia 2019 r., I UK 314/18, LEX nr 2779502 oraz z dnia 20 października 2020 r., III UK 170/19, LEX nr 3082191, w których stwierdzono, że art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - podobnie, jak analogiczna norma z art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników - nie wyłącza możliwości zaliczenia do stażu emerytalnego okresów rolniczych, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej). Prawo do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy powstałej wskutek wypadku przy pracy rolniczej przysługuje niezależnie od okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, zatem posiadanie uprawnień do takiego świadczenia, nie ograniczy zastosowania art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (nie będzie stosowane wyłączenie z art. 10 ust. 3 tej ustawy). Uzasadniony jest więc zarzut naruszenia art. 10 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zasadny okazał się także zarzut naruszenia art. 21 ust. 4 w związku z art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przepis art. 21 ust. 1

pkt 1 tej ustawy uzależnia nabycie prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy od podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez wymagany okres (wymieniony w art. 21 ust. 2 tej ustawy). Warunek ten uważa się za spełniony, jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała wskutek wypadku przy pracy rolniczej, zaś ubezpieczony posiada jakikolwiek okres ubezpieczenia emerytalno-rentowego, który obejmuje dzień wypadku lub dzień zachorowania na rolniczą chorobę zawodową (art. 21 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Oznacza to, że warunkiem nabycia prawa do renty rolniczej w związku z wypadkiem przy pracy w gospodarstwie rolnym jest, aby wypadek zaistniał w okresie podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu i dla ustalenia tego prawa nie jest istotna długość tych okresów. A zatem do przyznania prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem rolniczym wystarczy jeden dzień podlegania ubezpieczeniom. Wobec czego z całego okresu podlegania ubezpieczeniom emerytalno-rentowym należy odliczyć wyłącznie jeden dzień wypadku przy pracy rolniczej jako niezbędny do nabycia prawa do tego świadczenia. Pozostały okres rolniczy można więc uwzględnić (zaliczyć) przy ustalaniu prawa do emerytury powszechnej.

Odnosząc przedstawioną wykładnię do okoliczności faktycznych ustalonych w rozpoznawanej sprawie, należy stwierdzić, że uwzględnienie okresów rolniczych w wymiarze renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy rolniczej, nie wyklucza ustalenia prawa do emerytury powszechnej z zaliczeniem tego okresu. Ustalenie prawa do rolniczej renty wypadkowej nie skonsumuje przedstawionego uprawnienia, a więc w rozpoznawanej sprawie interpretacja wywiedziona w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2007 r., II UK 164/06 (OSNP 2008 nr 11-12, poz. 172) dotyczy wyłącznie niemożności zaliczenia do stażu emerytalnego jednego dnia, w którym doszło do wypadku przy pracy rolniczej. W rozpoznawanej sprawie nie jest sporne, że okresy rolnicze (ubezpieczenia rolniczego) - z wyjątkiem dnia, w którym doszło do wypadku przy pracy rolniczej - nie zostały wykorzystane (uwzględnione, zaliczone) przy ustalaniu prawa do renty rolniczej, choć posłużyły do obliczenia jej wysokości.

Uzasadniony jest też kasacyjny zarzut naruszenia art. 328 § 2 (obecnie art. 327¹ § 1 pkt 1) w związku z art. 391 § 1 k.p.c., bo Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie wypowiedział się co do dowodu z legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy. Uwzględnienie tego dowodu mogło w istotny sposób wpłynąć na rozstrzygnięcie sprawy, skoro umowa zlecenia miała trwać od 1972 r., czyli przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. Przepis art. 6 ust. 1 pkt 1 tej ustawy stanowił ponadto, że osobom objętym ubezpieczeniem przysługują (między innymi) świadczenia lecznicze i położnicze, zaopatrzenie w leki, przedmioty ortopedyczne, protezy, środki opatrunkowe i pomocnicze. Takie świadczenia przysługiwały ubezpieczonemu oraz członkom jego rodziny w zakresie i na warunkach przewidzianych dla pracowników i ich rodzin (art. 8 tej ustawy). Wykazanie przysługiwania świadczeń leczniczych przez przedłożenie legitymacji ubezpieczeniowej mogło więc w sposób skuteczny prowadzić do udowodnienia podlegania ubezpieczeniom społecznym na podstawie tej ustawy, czyli zawarciu i wykonywaniu przez wnioskodawcę umowy zlecenia w twierdzonym czasie.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 i art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.